



Bydgoszcz, 23 listopada 2017 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.43.2017. RK/JK

**Pani  
Zyta Szymańska  
Kierownik  
Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej  
ul. Plac Wolności 3  
87-410 Kowalewo Pomorskie**

### WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. z 2015 r. poz.1477) w Miejsko - Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, ul. Plac Wolności 3, 87 - 410 Kowalewo Pomorskie (zwanym dalej MGOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 6, 7 listopada 2017 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- R.K. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
  - J.K. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,
- na podstawie Upoważnienia Nr 640/2017 z dnia 24 października 2017 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2015 r. do 5 listopada 2017 r.

#### **Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:**

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Zyty Szymańskiej – Kierownika MGOPS, asystentów rodziny oraz analizę dokumentacji.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

MGOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 14 czerwca 2012 r., przyjętego Uchwałą Nr XI/116/2012 Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim. W dokumencie uwzględniono ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 4 lutego 2009 r., wprowadzonego Zarządzeniem Kierownika MGOPS Nr 1/2009, zmienionego Zarządzeniem nr 5/2015 z dnia 1 grudnia 2015 r. W dokumencie wprowadzono w § 5 pkt 4 stanowisko asystenta rodziny oraz w § 12 wyszczególniono wybrane zadania przypisane ustawą do realizacji. Braki uzupełniono w czasie trwania kontroli Zarządzeniem Kierownika MGOPS Nr 2/2017 z dnia 6 listopada 2017 r.

Burmistrz Miasta Kowalewo Pomorskie Zarządzeniem Nr 55a/2013, upoważnił p. Zytę Szymańską do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono zespołu do spraw asysty rodzinnej, co nie stanowi naruszenia przepisu art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Opracowano Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2015-2017, który został przyjęty Uchwałą Nr VIII/52/15 Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim z dnia 23 września 2015 r.

Głównym celem programu jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom oraz utrzymanie dziecka w rodzinie lub umożliwienie powrotu do rodziny. Dokonano diagnozy potrzeb środowiska lokalnego i na tej podstawie sformułowano cele szczegółowe. Realizatorzy angażują się w wykonanie ww. programu. Program jest dokumentem otwartym, może podlegać okresowej weryfikacji, modyfikacji i uzupełnieniu. W ramach ewaluacji programu, prowadzony będzie przez Ośrodek monitoring.

Wcześniej opracowano Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2012-2014.

W okresie objętym kontrolą Kierownik MGOPS w Kowalewie Pomorskim składała coroczne sprawozdania z działalności Ośrodka, w tym również z zakresu wspierania rodziny. Sprawozdania za lata 2015 i 2016 sporządzone były z zachowaniem wymaganego terminu, ale przedstawione na sesji Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim, po terminie określonym w ustawie.

W okresie objętym kontrolą MGOPS zatrudniał następujących asystentów rodziny:

- p. A.Sz. – w ramach umowy zlecenie, w okresach od 2 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r., od 4 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r., od 1 kwietnia 2017 r. do chwili obecnej,
- p. K.G. - w ramach umowy zlecenie, w okresach od 1 lipca 2016 r. do 31 grudnia 2016 r., od 1 czerwca 2017 r. do chwili obecnej,
- p. U.L. – w ramach umowy zlecenie, w okresie od 1 maja 2015 r. do 31 października 2015 r.,
- p. A.P. – w ramach umowy zlecenie, w okresie od 1 maja 2015 r. do 31 października 2015 r.,
- p. A.K. – w ramach umowy zlecenie, w okresie od 1 lipca 2016 r. do 18 września 2016 r.,
- p. M.L. - w ramach umowy zlecenie, w okresie od 1 października 2016 r. do 31 grudnia 2016 r.,
- p. K.W. - w ramach umowy zlecenie, w okresie od 1 lipca 2016 r. do 31 grudnia 2016 r.

Asystent obejmował pomocą:

- w 2015 r. 29 rodzin, w tym brak przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
  - w 2016 r. 38 rodzin, w tym brak przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
  - w 2017 r. (do dnia 5 listopada) 26 rodzin, w tym brak przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- przy zachowaniu zasady, iż równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą nie wszyscy zatrudnieni asystenci rodziny posiadali wymagane kwalifikacje, zgodnie z art. 12 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Nieprawidłowości w tym zakresie dotyczą dwóch asystentów p. [REDAKT] i p. [REDAKT]. W aktach osobowych znajdowały się oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 pkt 2 i 4 ww. ustawy, z wyjątkiem pkt 3 dotyczącego obowiązku alimentacyjnego. W czasie trwania kontroli obecnie zatrudnieni asystenci uzupełnili brakujące oświadczenia.

Dokumentacje kadrowe asystentów rodziny nie zawierały w *zakresach czynności*, wszystkich zadań zgodnie z art. 15 ust 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zakresy czynności obecnych asystentów zostały uzupełnione w czasie trwania kontroli.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Miasto tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystenci podnosili swoje kwalifikacje poprzez szkolenia tematyczne. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie miasta, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez miasto.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Kierownik przydzielał rodzinie asystenta. Zgoda rodziny była wyrażana w trakcie wywiadu środowiskowego. Rodzina na powyższym formularzu składała pisemną deklarację, bądź w odrębnym oświadczeniu. Kierownik wyrażał zgodę na współpracę z asystentem odrębnym pismem.

Dotychczas nie podpisywano zgody na współpracę z rodziną w oparciu o art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Nie było również przypadków odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Zbadano dokumentację poszczególnych rodzin ( [REDACTED] ) prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Asystenci dokumentowali swoją pracę poprzez: karty pracy, notatki służbowe, plan pracy z rodziną, sprawozdania końcowe asystenta. Asystenci rodziny nie dokonywali okresowych ocen sytuacji rodziny nie rzadziej niż co pół roku, co jest niezgodne z art.15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Asystenci dokonywali natomiast analizy sytuacji rodziny w postaci notatek służbowych.

Częstotliwość wejść w środowisko asystenta była adekwatna do potrzeb rodziny.

Nie zawsze w dokumentacji rodzin znajdował się plan pracy, a jak dotąd opracowywane dokumenty nie zawierały terminów realizacji działań oraz ich przewidywanych efektów, co jest niezgodne z zapisem art. 15 ust. 3 ww. ustawy.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem.*

Asystenci rodziny prowadzili monitoring funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną. Długość trwania monitoringu uzależniona była od sytuacji danej rodziny. Wejścia w środowisko dokumentowane były poprzez sporządzanie kart pracy i notatek służbowych.

Decyzja o zaprzestaniu lub dalszej współpracy asystenta z daną rodziną podejmowana jest wspólnie z asystentem rodziny, pracownikiem socjalnym i Kierownikiem MGOPS, na podstawie sprawozdania asystenta rodziny. Zakończenie współpracy następuje najczęściej w wyniku poprawy funkcjonowania rodziny, braku efektów, zmiany miejsca zamieszkania podopiecznych, rezygnacji rodziny, osiągnięcia celów, zgonu rodzica .

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.*

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników socjalnych, a także dzięki ścisłej współpracy z innymi służbami tj. między innymi: szkołą, policją, służbą zdrowia. Zależnie od potrzeb rodziny i sytuacji dziecka, podejmowane są stosowne działania.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

W okresie objętym kontrolą na terenie miasta nie funkcjonowała placówka wsparcia dziennego w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Natomiast działa Świetlica Socjoterapeutyczna dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, odpowiednich warunków do nauki, rozwoju i zabawy. W ramach działalności placówki organizowane są ferie zimowe oraz wypoczynki letni. Świetlica zapewnia alternatywne formy spędzania wolnego czasu, takie jak: wyjścia na pływalnię, place zabaw, czy boiska sportowe. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawione zostały przez Kierownika MGOPS.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: *praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Miasto zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (socjalnego, terapeutycznego, prawnego, psychologicznego) poprzez możliwość konsultacji na terenie miasta. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawione zostały przez Kierownika MGOPS.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie miasta nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym nie ponoszono kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Z informacji przekazanych przez Kierownika MGOPS wiadomo, iż nie była prowadzona dotychczas kampania informująca środowisko lokalne o możliwościach pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Miasto współfinansuje koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2015 r. - wydatkowano kwotę: 33 485,08 zł,
- w 2016 r. - wydatkowano kwotę: 61 886,54 zł,
- w 2017 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 59 658,65 zł.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.*

Asystenci rodziny współpracowali z rodziną biologiczną, której dzieci zostały czasowo umieszczone w pieczy zastępczej. Asystenci jak dotąd nie opracowywali planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanego z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej. Kontaktowali się jednak z wychowawcą lub koordynatorem bezpośrednio lub telefonicznie. Asystenci nie brali również udziału w posiedzeniach Zespołu ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka, z uwagi na inne obowiązki służbowe. W ocenie brali udział pracownicy socjalni, którzy wcześniej konsultowali się z asystentem i omawiali sytuację rodziny.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Miasto sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2015 r. w dniu 30 lipca 2015 r.,
- b) za II półrocze 2015 r. w dniu 27 stycznia 2016 r.,
- c) za I półrocze 2016 r. w dniu 28 lipca 2016 r.,
- d) za II półrocze 2016 r. w dniu 31 stycznia 2017 r.,
- e) za I półrocze 2017 r. w dniu 31 lipca 2017 r.

Powyższa analiza wskazuje, na zachowanie ustawowych terminów określonych w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami.<sup>1</sup>

Stwierdzone uchybienia, odnoszące się do realizacji merytorycznych zadań w obszarze działalności MGOPS określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wynikają z niedostatecznego stosowania obowiązujących przepisów prawa. Po zrealizowaniu poniżej podanych zaleceń, MGOPS będzie wykonywać obowiązujące zadania w odpowiednim zakresie. Osobą odpowiedzialną za powstanie stwierdzonych uchybień jest Kierownik MGOPS p. Zyta Szymańska.

Działając w oparciu o art. 197 d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wydano następujące zalecenia pokontrolne:

1. Przy zatrudnianiu asystenta przestrzegać wymogów zawartych w art. 12 ust.1 pkt. 1 ppkt a, b, c ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej. Termin wykonania zalecenia - na bieżąco.

---

<sup>1</sup>Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 446/2016 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 30.12.2016, w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności). Przez uchybienie należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań.

2. Wprowadzić druk zgody na współpracę rodziny z asystentem rodziny, w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zgodnie z art. 8 ust. 3 wspomnianej ustawy. Termin wykonania - na bieżąco.
3. Sporządzać okresowe oceny sytuacji rodziny nie rzadziej, niż co pół roku, zgodnie z art. 15 ust 1 pkt 15. Termin wykonania zalecenia – na bieżąco.
4. Opracowywać plany pracy z rodziną, określać w nich terminy realizacji działań i ustalać przewidywane ich efekty zgodnie z art. 15 ust. 3. Termin wykonania zalecenia – na bieżąco.
5. Współpracować z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej lub wychowawcą instytucjonalnej pieczy zastępczej przy opracowywaniu planu pracy z rodziną, której dzieci są umieszczone w pieczy zastępczej, zgodnie z art. 15 ust.1 pkt 2. Termin wykonania zalecenia - na bieżąco.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

*(podpis i pieczęć Wojewody)*